

könyv annál inkább —, ilyenből alig akad néhány. Nem annyira a könyvek tartalma határozza meg e példányok árát, mint történeti jelentőségük, érdekességük. Dr. Kollin Ferenc, a központi antikvárium igazgatóhelyettese a következőkre hívja fel a figyelmünket:
— Az ár kialakításában döntő, hogy teljes-e a kiadvány. Akkor igazán becses egy könyv, ha most is épségben, teljesen áll előttünk, mint évszázadokkal ezelőtt, amikor elhagyta a sajtót. Fontos, hogy ki készítette a könyvet. Egy Misztófalusi-nyomatvány igen értékes, szinte függetlenül attól, hogy mit tartalmaz. Ugyanilyen jelentős, hogy a könyvben levő metszetek melyik mester munkái. Végül meg kell említenem a könyv sorsát: kinek a tulajdonában volt; mennyi van belőle; milyen körülmények között készült. A becsüs és szempontok szerint állapítja meg a könyvek árát. Ha a példány fél óra alatt elkel, biztos, hogy „alábecsülte” a könyvet. A könyvgyűjtők gyorsan kihasználják ezeket a „botlásokat”, ők gyakran jobban tudnak értékelni, mint mi magunk.

Igazi szenzáció

Az 1969 óta évente megrendezett könyvaukciók fő célja éppen az, hogy — üzleti nyelven szólva — növelje az eladási kedvet, azaz kicsalogassa az évszázadok óta könyvszekrényben, polcon, esetleg pincében, padlásokon rejtő könyvritkaságokat. Az árveréseken aztán — kinek meddig bírja az erszénye alapon — mindenki bizonyoságot tehet gyűjtőszeszvedélyének heveről. Még idejében szólunk: tegyék félre pénzüket a gyűjtők, mert az ideai árverésnek igazi szenzációja lesz! Mind ez idáig egyetlen példányt tartottak számon Károlyi Péter prédikátor egyik művéből, melynek címe: „Az halálról, feltámadásról és az örök életről hasznos és szükséges könyvecske, a keresztényeknek épületekre és gazdaszításokra, az Szent Írásból ki szedegettetett”. A könyvet Komlós András mester — valószínűleg vándornomádász lehetett — készítette, 1575-ben, Debrecenben. Most előkerült a második példány, valaki kalapács alá küldi. Kikiáltási ára: 16 ezer forint.

Aki ezt a könyvet végül is megveszi — ki tudja, mennyiért? — bizonyosan nem kezdő a gyűjtésben. De valamikor talán őt is a kis pénzért megvásárolható régi könyvek varázsa ragadta meg. Mint Várhelyi Andris barátunkat, aki — táskájában a hatforintos könyvvel — boldogan indul hazafelé az antikváriumból. Lehet, hogy sosem fog ezrekért vásárolni páratlan becsű példányokat. De a böngészgetések nyomán egyre több könyvet szeret és szerez meg — és ez ér a legtöbbet az egészben.

VIRÁG ANDRÁS

SÁRGULT LAPOK VARÁZSA

Diákok csavarognak a Belvárosban. Közülük többen órákat töltenek egy nagy üzlethelyiség polcai előtt. Rózsaszín arcú, fehér hajú öregurak, hatalmas táskákkal a kezükben, vadászkutyák izgalmával sietnek a Múzeum körúton, majd hirtelen eltűnnek egy ajtó mögött. Jól öltözött, molett hölgy nézegeti a kirakatot, rövid tévovázás után belép a boltba és a szeme elé kerülő barna köpenyes eladótól mindjárt megkérdezi: Gombatenyésztés van?

Felmérhetetlen gazdagság

Évtizedekkel ezelőtt a Múzeum körúton több mint tíz antikvárium volt, ma egész Budapesten tizenhárom található. A legismertebb a Múzeum körúti „központi antikvárium”. Hogy miért nevezik központiának, ezt tán senki nem tudja; egyáltalán nem tölt be központi szerepet az antikvárhálózatban. Megkülönböztető jegye elsősorban az, hogy nemcsak hazánk, de Közép-Európa legnagyobb antikváriuma.

Ritkán távozik innen üres kézzel az ember, mindig talál valamit. A legtöbben épp ezért keresik fel gyakorta, mert tudják: olyan kincsesbánya ez, ahol mindig érdemes megpróbálkozni a szerencséivel. A választék felmérhetetlen gazdagságú, a könyvek legtöbbször azonban nem igazán értékes, inkább csak amolyan használt példány; olcsóbban lehet hozzájutni, mintha újonnan vásárolnák meg. Száz forintért már tekintélyes mennyiségű könyv kapható.

Egy fiatalember — Várhelyi András, első osztályos az Eötvös Gimnáziumban — térde közé szorított táskájával, kitarotán vizsgálgatja az előtte heverő könyvek halmazát. Nagy örömmel fedez fel egy század eleji, zöld vászonba kötött, láthatóan sokat forgatott könyvet, Garai Ferenc: Dr. Molitorisz rögeszméje című művét. Hat forintot fizet érte.

— Még 264 régi, fantasztikus regényt akarok összegyűjteni, ezért járok ide naponta. Két éve keresgélem őket, háromszázat sikerült azóta elcsípnem. Összeírtam minden nálunk megjelent fantasztikus regény címét, és addig nem nyugszom, míg meg nem szerezem valamennyit — mondja.

Lehet, hogy így születik az igazi gyűjtő, aki később a nagy zsákmányok nyomát kutatja?

— Az igazi gyűjtő — beszél magáról egy szemüveges bácsika —, az, kérem, olyan, mint egy megszállott. Egyetemista koromban egyszer csak azon vettem észre magam, hogy minden filléremet könyvekre költöm. Minél több könyvem lett, annál többet akartam megszerezni. Múlt századi íróink, költőink műveinek első kiadásait! Ha én egyszer valamit a fejembe veszek,

nem nyugszom, míg nem sikerül megvalósítanom. És ehhez nemcsak türelem, kutatás, szenvedély kellett évtizedeken át, hanem sok-sok lemondás, mert én, kérem, minden pénzemen könyvet vettem, és nem adnám oda őket semmiért.

Ha félóra alatt elkel

Igaza van a bácsikának, hiszen ma már alig-alig bukkannak elő értékes, drága, könyvkészeti és kultúrtörténeti ereklyének számító darabok: a központi antikvárium forintban kifejezett forgalmának csak körülbelül nyolc százalékát jelentik.

A „régí könyv” kifejezés nem egyértelmű fogalom az antikváriumban. Egy XVIII. századbeli Biblia nem számít réginek — ebből sok van —, egy XVIII. századi természettudományos

FOTÓ: KÉKESDY KÁROLY